

EEN INITIATIEF VAN HET VIRTUEEL PLATFORM / PARTNER: V2

INHOUD

1. Inleiding	3
2. Dagprogramma	4-5
3. Presentatie MMBase-organisatie	6-8
4. Presentatie V2	9-12
5. Verslag sessie 1	13-15
6. Verslag sessie 2	16-19
7. Conclusies	20
8. Actiepunten	21
9. Deelnemerslijst	22-24

1. INLEIDING

Donderdag 22 maart 2001 stond geheel in het teken van MMBase. Aan de ontwikkeling van het eerste ontwerp van MMBase werd 5 jaar geleden begonnen door de VPRO, uit behoefte aan een flexibel webpublishing systeem. Vanaf dat moment is het systeem verder ontwikkeld tot een Open Source Content Management Systeem, waarmee inmiddels ook door organisaties buiten de VPRO gewerkt is, waaronder V2_.

Naar verwachting willen meerdere organisaties beginnen aan of doorgaan met het gebruik van MMBase. De verdere ontwikkeling vergt echter tijd, geld en samenwerking.

Deze MMBase expertmeeting is opgezet door het Virtueel Platform en V2_, zowel opgezet ter inventarisatie van de plannen van de aanwezige organisaties voor het gebruik van MMBase, als ter inventarisatie van eventueel te verwachten problemen en mogelijke oplossingen hiervoor in gezamenlijk verband.

De MMBase expertmeeting is de eerste in een rij van expertmeetings die dit jaar georganiseerd zullen worden door het Virtueel Platform, voor en i.s.m. haar leden. Het Virtueel Platform is een netwerk van culturele instellingen, die allen werkzaam zijn op het gebied van nieuwe media, kunst en cultuur.

Naast V2_ zijn de volgende instellingen aangesloten: De Balie, Doors of Perception, Montevideo, Paradiso, Submarine, STEIM en De Waag.

2. DAGPROGRAMMA

MMBase en on line ontsluiting van digitale archieven

Programma:

- 10:00 - 10:15 Welkomstwoord door Anne Nigten (manager V2_Lab) en Boudewijn Ridder (project manager V2_web)
- 10:15 - 12:30 Presentatie MMBase door Rob Vermeulen, VPRO en Mmbase ontwikkelaar
V2_ presentatie door JanWijbrand Kolman en Sandra Fauconnier
- 12:30 - 14:00 Lunch
- 14:00 - 16:00 Keuzebijeenkomst:
"Online digitale archieven" o.l.v. Johan van de Walle
"Ontsluiting digitale archieven & identiteit organisatie" o.l.v. Kay Hofmeester
- 16:00 - 17:00 Samenvatting & afsluiting door Anne Nigten
- 17:00 - 18:00 Borrel

Toelichting op het programma van de Expert Meeting

Mmbase presentatie VPRO

Na een korte introductie wordt de bijeenkomst geopend met een gerichte presentatie door één van de ontwikkelaars van MMBase; Rob Vermeulen van de VPRO, hierin komen de volgende aspecten aan de orde:

- Algemene informatie over MMBase, welke mogelijkheden (conceptueel en technisch) het wel en niet heeft
- MMBase als open source project; welke mogelijkheden biedt het deel uit maken van deze open source community

Presentatie V2_

De medewerkers van V2_ geven een presentatie over het pilot archief webproject wat het afgelopen jaar in het V2_ Lab ontwikkeld is, het gebruik van MMbase heeft een belangrijke rol gespeeld binnen deze pilot o.a. bij de DEAF 2000 site.

Lunch

Middag sessies

De experts worden uitgenodigd deel te nemen aan een van de volgende sessies:

1. Online digitale archieven

Voorzitter: Johan vande Walle, Maastricht McLuhan Institute

In deze sessie wordt een poging gedaan om helder te krijgen wat elke organisatie wil bereiken met online digitale archieven met speciale aandacht voor de nieuwe (instabiele) media.

Deze doelen kunnen bijvoorbeeld zijn:

- behouden van het archief in het kader van cultureel erfgoed
- exploiteren van het archief met cultureel-commerciële aspecten
- methoden voor inhoudelijk onderzoek en publieke ontsluiting

Door het in kaart brengen van de verschillende doelen en plannen kan het duidelijk worden op welke manier de verschillende organisaties in de toekomst samen kunnen gaan werken.

2. Ontsluiting digitale archieven & identiteit organisatie

Voorzitter: Kay Hofmeester, VPRO MMbase

- database, architectuur & identiteit van de organisatie
- activiteiten & ontsluiting (met o.a. livestreams & registraties)
- commerciële toepassingen in het kunst en cultuur domein zoals winkel, uitgeverij en verhuur

Deze sessie heeft als doel het in kaart brengen welke (technische) implicaties ontstaan als een organisatie haar identiteit wil behouden bij het ontsluiten van een digitaal archief en hoe een betekenisvolle ontsluiting kan worden vormgegeven

Plenaire afsluiting

In de afsluitende sessie van deze expert bijeenkomst worden de conclusies van de verschillende sessies besproken en indien gewenst een eerste aanzet gemaakt voor samenwerking op het gebied van ontwikkeling en on line ontsluiting van digitale archieven.

3. PRESENTATIE MMBASE ORGANISATIE

door Rob Vermeulen, mede-ontwikkelaar van MMBase

Wat is MMBase?

MMBase is een Open Source Content Management System. MMBase kan dus gebruikt worden om databases te beheren, websites te creëren, en ze vervolgens makkelijk te onderhouden. Het is een Open Source systeem, wat betekent dat de software gratis te downloaden is en dat de broncode vrij is gegeven.

Waarom MMBase?

De ontwikkeling van MMBase is begonnen bij VPRO Digitaal. Men had in eerste instantie behoefte aan een webpublishing systeem dat mee kon groeien met hun behoeftes en daaraan op ad hoc basis aangepast moest kunnen worden. Een website opmaken op basis van HTML-pagina's met tekst erin bijvoorbeeld bleek niet meer toereikend. MMBase werd verder ontwikkeld en resulteerde in een Open Source Content Management Systeem met de volgende kenmerken:

FLEXIBEL: MMBase biedt de mogelijkheid om voortdurend dingen te veranderen en toe te voegen

MAKKELIJK IN GEBRUIK: de inhoud van de sites kan worden geleverd en bijgewerkt door mensen die weinig ervaring met websites hebben

SCHAALBAAR: MMBase kan gebruikt worden voor zowel kleine, grote als snel groeiende sites

Voor de VPRO leidde dit bijvoorbeeld tot het aankunnen van 5.1 miljoen hits per dag tijdens het driedaagse Pinkpop-festival. Op deze site konden honderden reviews van bandjes, plaatjes, audio-reports en concertcompilaties worden gevonden. Dit was alleen mogelijk doordat 80 VPRO werknemers directe toegang tot de inhoud van de site hadden, en ieder nieuwe inhoud kon toevoegen en veranderen.

Hoe werkt MMBase?

MMBase werkt volgens de volgende principes

OBJECTEN EN RELATIES: informatie wordt opgeslagen in objecten, MMBase denkt dus niet in pagina's. Dit kunnen allerlei soorten informatie als gegevens over een persoon zijn, een video-fragment of een verwijzing naar een CD-speler. Tussen deze objecten kunnen relaties worden aangegeven. Hetgeen dat zichtbaar is op de website is dus een digitale representatie van een netwerk van objecten, ook wel objectwolk genoemd.

SCHEIDING TUSSEN INHOUD EN VORMGEVING: er is een strikte scheiding tussen inhoud en vormgeving, zodat de inhoud voor verschillende formats kan worden gebruikt, en dus ook voor toekomstige formats die op het moment van invoer nog niet bekend zijn. De informatie van een object als een plaatje, of een biografie die ingevoerd is voor

Pinkpop, kan dus hergebruikt worden voor een andere site, of andere toepassingen als WAP, en hoeft niet opnieuw ingevoerd te worden.

SCHEIDING VAN DISCIPLINES: in MMBase worden 3 disciplines strict onderscheiden:

- ontwikkeling ('techneuten')
- vormgeving ('grafisch ontwerpers')
- inhoud ('redacteurs')

GEDISTRIBUEERD SYSTEEM: MMBase is een gedistribueerd systeem, waardoor het ondersteund kan worden door meerdere computers tegelijkertijd. Het systeem kan dus makkelijk uitgebreid worden en bronnen als geluidskaarten en scanners kunnen vanaf het best beschikbare platform gebruikt worden.

OPEN SOURCE: MMBase is een Open Source systeem, daarmee wordt niet alleen de broncode vrijgegeven, maar ook verdere ontwikkeling gestimuleerd, collectieve kennis en samenwerking (bijvoorbeeld mensen uit verschillende organisaties die samen een broncode willen veranderen). Bovendien biedt het gebruik van Open Source de mogelijkheid om een goedkoop content management systeem op de markt te houden. Er is wel sprake van enige structuur, net zoals er regels zijn om te voorkomen dat er te veel in uiteenlopende richtingen wordt ontwikkeld. Er is een MMBase stichting voor overkoepelende aspecten en het bijhouden van de site etc.

MMBase Editors

Editors worden gebruikt om informatie in het MMBase-systeem te plaatsen, ook direct vanaf de harddisk of de scan bijvoorbeeld. De meeste gebruikers hebben slechts een aantal editors in gebruik. Ook aan editors wordt verder gewerkt, Q42 heeft bijvoorbeeld Xopus ontwikkeld, een XML editor waarmee gebruikers XML documenten WYSIWYG-stijl kunnen bewerken in Microsoft Internet Explorer 5.5, direct op de site dus.

MMBase en hardware

MMBase ondersteunt veel hardware. Met behulp van editors kan aangegeven worden op welke hardware iets te vinden is dat men wilt streamen of op wilt slaan in een archief (bijv. audio-of videofragment). Live-streamen gebeurt niet door het te streamen gedeelte live in MMBase te laten vloeien, maar MMBase geeft aan waar het stuk staat en vanaf die plek wordt vervolgens gestreamed. Achteraf kan er wel bijvoorbeeld een audio/video-fragment van gemaakt worden.

MMBase Status

- open source vanaf april 2000
- meer dan 17.000 downloads van de stabiele versie
- 58 actieve ontwikkelaars
- 20 personen full-time in dienst
- 18 MMBase websites
- samenwerking met ondersteunende bedrijven

Projecten

- MMBase Cloud Interface (MMCI)
- Temporary Cloud Project (TCP)
- Advanced Editors

4. PRESENTATIE V2_

door Boudewijn Ridder en JanWijbrand Kolman

Wat is V2_?

V2_Organisatie is een centrum voor kunst en (media-)technologie dat zich bezig houdt met de combinatie van en de relaties tussen verschillende media met als bijzondere aandachtspunt elektronische netwerken, Internet en het World Wide Web. V2_ doet onderzoek naar de relatie tussen kunst, technologie, de media en de samenleving. De nadruk ligt op het presenteren van internationale ontwikkelingen op het gebied van machine-, elektronische- en mediakunst.

Het V2_Lab is de interdisciplinaire R&D afdeling van V2, hier wordt gewerkt aan de realisatie van soft- en hardware ten behoeve van mediakunstproducties. Het V2_Lab participeert tevens in nationale en internationale samenwerkingsprojecten op het gebied van kunst en wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling.

Een nieuwe website

V2_ lanceerde haar eerste website in 1994. Deze is in de afgelopen jaren uitgebreid tot een uitgebreide collectie van pagina's en webprojecten die alle V2_activiteiten beslaan, denk aan de organisatie, de V2_winkel, het DEAF-festival, projecten van kunstenaars, evenementen, het V2_Lab, en wiretaps (een reeks maandelijkse programma's waarin aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van niet-lineaire media).

Na 5 jaar van informatie toevoegen raakte de website verouderd. Een nieuw systeem zou het hele V2_ archief moeten kunnen organiseren en ontsluiten. Een projectteam werd samengesteld om al het relevante rondom de website en het V2_ archief te inventariseren, ten einde een goede vervanging te kunnen ontwikkelen. De lancering van de website van DEAF_00 werd aangehouden als een eerste vooronderzoek om het functioneren van een nieuw systeem te kunnen evalueren alvorens het hele archief op te nemen in een nieuw systeem.

DEAF, het Dutch Electronic Art Festival, is een internationaal en tweejaarlijks festival dat door V2 wordt georganiseerd, waarbij interactieve installaties, websites, cd-roms en live performances, seminars, workshops en een wetenschappelijk symposium worden gepresenteerd. Het V2_Archief bevat teksten, foto's, dia's, video's, audio, CD-ROM's en websites met betrekking tot projecten die V2 in de laatste 19 jaar gerealiseerd heeft.

Voorkeuren voor het nieuwe systeem

De voorkeur voor een nieuw systeem werd gegeven aan datgene dat de volgende punten kon bieden:

1. de mogelijkheid bieden om verbanden te kunnen leggen tussen de vele delen informatie; informatie in een context kunnen plaatsen is belangrijker dan het uitdiepen van het archief

2. geen informatie-opslag op losse pagina's; de gebruiker moet het gezochte op 1 plaats kunnen vinden, en het liefst daarbij ook nog voorzien worden van onverwachte associaties (bijvoorbeeld naast het gezochte boek ook een wiretap met verwant onderwerp geven)
3. alle informatie in 1 grote verzameling binnen de website opnemen; zowel informatie voor intern, extern als gezamenlijk gebruik, met een scheiding door eventuele toegangsrestricties
4. laagdrempelig; zowel voor externe bezoekers als voor interne medewerkers (bijwerken van informatie moet in principe door iedere medewerker kunnen gebeuren, onafhankelijk van ervaring met het systeem)
5. al het materiaal waartot toegang is via de site terug kunnen vinden op 1 centraal punt binnen de database; materiaal is vaak meervoudig en verschillende verbanden aanwezig, toch bijvoorbeeld alle informatie over een kunstenaar terug kunnen vinden op 1 plek, inclusief waar het staat op de site en wat er nog niet gepubliceerd is.
6. beschrijvingen van kunstwerken zo uitgebreid mogelijk kunnen houden; voor V2 belangrijk omdat kunstwerken over het algemeen niet in huis blijven

Keuze MMBase

Omdat het aanbod van webpublishingsystemen op dat moment niet aan deze eisen konden voldoen, startte V2_ zelf met het ontwerp van hun Object-Relation model. Om het brede archief zo op te slaan dat delen informatie op verschillende manieren nog steeds in een context geplaatst konden worden, leidde tot de conclusie dat V2_ genoodzaakt was de informatie in zeer veel, zeer kleine 'pakketjes' op te delen. Na een flinke aanzet tot het ontwerp, kwam V2_ in contact met de ontwikkelaars van MMBase, die in dezelfde gedachtengang MMBase al verder ontwikkeld hadden.

Zoals aangegeven werd de DEAF-website gebruikt om als vooronderzoek te dienen. Dit resulteerde in een site met informatie over het festival, evenementen, performances, de tentoonstelling en de betrokken mensen en projecten, en een groeiend archief van reviews en live-evenementen, gecreëerd tijdens het festival. De site had door MMBase een relatief simpele opzet, die o.a. bestaat uit:

- A. 1 pagina waarmee door alle objectwolken kan worden gegaan,
- B. een lijst met bestaande relatietypes, aangepast en bijgewerkt voor V2, en constant aanpasbaar
- C. heel veel objecten met informatie

Binnen Mmbase kon V2 dus werken met de geplande 'kleine pakketjes' informatie. Het open source systeem bood bovendien de mogelijkheid de broncode verder uit te werken, naar de wensen van V2_. Hierdoor ontstonden toevoegingen binnen de structuur als:

- D. 'CLASSES' (classifying-objects): een object met slechts 1 veld om een type object aan te geven, een object nader te kenmerken, denk bijvoorbeeld aan het

kenmerken van een tekst als zijnde een biografie, artikel of interview. De classes worden strikt hiërarchisch in een boomstructuur geplaatst.

- E. 'NOTIONS' (notion-objects): ook een object met slechts 1 veld dat aan een object kan worden gerelateerd, maar gebruikt om samen een semantisch netwerk te vormen, een verzamelboek van trefwoorden, thema's, concepten, ideeën etc. Ze kunnen een lossere structuur volgen en ook onderling gerelateerd zijn.

Evaluatie na DEAF

Door het gebruik van MMBase bevatte de website van DEAF uiteindelijk een hele collectie informatie die voorheen opgeslagen was/zou zijn in diverse 'gefragmenteerde' databases, met als resultaat een veelomvattende, onderling gerelateerde wolk van informatie-objecten. Door het vooronderzoek kwamen ook alle moeilijkheden en complexiteiten naar voren van het gebruik van MMBase, uiteindelijk van belang om te bepalen of MMBase de gehele V2_website kan ondersteunen en het V2_archief kan beheren en ontsluiten.

De evaluatie leidde tot de conclusie dat het werken met MMBase, met name het denken in objecten, bevalt, en V2 wil doorgaan met MMBase. Dit onder de voorwaarde dat een aantal elementen van het systeem aan te passen zijn, waaronder:

RELATIESTRUCTUREN: Bij de relatiestructuren is tot op heden bijvoorbeeld gewerkt met meerdere relatietypes, voor een persoon kan bijvoorbeeld een 'creation' of een 'descriptive' relatietype worden aangegeven. Het lukt niet goed om beide in stand te houden.

EDITING TOOLS: Naarmate je objecten kleiner en kleiner maakt, krijgt het meer relaties. De uiteindelijke structuren werken niet prettig voor iedereen, er zijn personen die meerdere data binnen een object willen zien. Daarbij ziet V2 graag editing tools die meer context- dan objectgeoriënteerd zijn.

Daarbij was het importeren van de oude database lastig, hiervoor zou een nieuw script geschreven moeten worden, en daarbij hebben verschillende personen de database ingevoerd. Het is daarvoor belangrijk om goede editors te krijgen zodat alle oude data doorgevoerd kunnen worden.

INHERITANCE: Het uiteindelijke model neigt meer naar een objectgerelateerd model dan een object georiënteerd model. Dit is bij V2 in enige mate opgelost door klassestructuren te plakken op objecten waardoor objecten net een beetje meer of minder informatie kunnen bevatten. Dit moet echter nog verder ontwikkeld worden om afdoende te werken.

QUERY TOOLS: Ondanks de scheiding tussen redacteur/ontwerper/programmeur, is het toch noodzakelijk om JAVA server pages op te maken. V2 heeft deze moeten programmeren, maar de opstelling van de structuur van een pagina zou op een makkelijkere/abstractere manier moeten kunnen. In de huidige situatie moet de ontwerper toch nog de pagina's kunnen programmeren. V2 wil graag verder gaan met het ontwikkelen van deze bouwstenen om niet iedere pagina opnieuw op te hoeven maken.

Projectteam V2

Het projectteam heeft de afgelopen jaren de helft van de tijd aan het project gewerkt, en is samengesteld uit een interaction designer, een vormgever, een programmeur, een onderzoeker (van bijvoorbeeld jaarboeken), en een mediathecaris (voor het plan van het archiefgedeelte).

V2 wil nu een grote aanvraag indienen voor het nieuwe programma, waarmee mensen de oude data kunnen bijwerken.

Johan van de Walle is gevraagd om in begeleidingscommissie van een van de projecten te zitten.

Partners in Nederland

partners Centrum voor Beeldcultuur in Rotterdam (Las Palmas gebouw): het Nederlands Foto Instituut, het Nederlands Fotoarchief en het Nationaal Fotoherstel Atelier

partners SUMMER, project met als doel het ontwikkelen van een Secure Multimedia Retrieval System, o.a. om toegang tot de multimedia archieven van het Nederlands Foto Instituut en het Filmmuseum te realiseren): CTIT, KPN, CWI en Ministerie van Verkeer en Waterstaat

leden Virtueel Platform, netwerk van culturele instellingen: (V2), De Balie, De Waag, Doors of Perception, Montevideo, Paradiso, STEIM en Submarine.

Partners Internationaal

- C3, Center for Culture and Communication te Boedapest, Hongarije
- ZKM, Zentrum für Kunst und Medientechnologie te Karlsruhe, Duitsland
- Ars Electronica Center te Linz, Oostenrijk

5. SESSIE 1 'ONLINE DIGITALE ARCHIEVEN'

o.l.v. Johan van de Walle

In sessie 1 werd allereerst uitgezocht wat de belangrijkste functies van MMBase zouden zijn om het te gaan gebruiken. Dit bleken de 'archivering' en 'webpublishing' te zijn.

In het gesprek werd vervolgens geprobeerd na te gaan of MMBase als content management systeem geschikt zal zijn voor de aanwezige instellingen. De aandacht ging daarbij uit naar databases en naar de uitwisselbaarheid en de interoperabiliteit van informatie; kunnen standaarden bijvoorbeeld geadopteerd worden voor het opslaan van informatie en metadata? Daarnaast werd kort gesproken over ontsluiting; ontsluiting van welke inhoud en voor wie? De resultaten kunnen als volgt uiteengezet worden:

MMBase en databases

MMBase kan 'praten' met een ander database, en daarmee kan een oude database nog gebruikt worden in een nieuwe vorm. Hierbij kan voorlopig slechts 1 database tegelijkertijd op die manier gebruikt worden, en deze database moet eerst geconverteerd worden. Dit komt doordat MMBase bepaalde informatie vereist, zoals de 'eigenaar' van het 'object' en een 'ID' (identificatie). Er is behoefte aan een mogelijkheid om meerdere gedistribueerde databases gelijktijdig te kunnen doorzoeken.

Een aantal deelnemers stelt dan ook dat MMBase beter geschikt is als interface naar een database om informatie op te vragen, dan als een bewaarplaats voor het hele archief. Een grote database converteren vraagt veel werk en geld, en het traceren van bijvoorbeeld loshangende objecten is tot op heden niet mogelijk. Wat betreft grote collecties is de vraag wat je moet opslaan. Niet alles hoeft vastgelegd te worden, mede omdat het nu niet duidelijk is wat de vraag is over bijvoorbeeld 20 jaar. Er is in ieder geval bij alle instellingen de behoefte aan het aan kunnen brengen van een hiërarchie binnen een database.

Daarbij is het de vraag of zoeken in een grote database te lang duurt. Een oplossing hiervoor zou kunnen zijn dat een archief gemaakt wordt waarin een stuk wordt opgevraagd in plaats van de hele database.

Toch zijn er meerdere dingen die MMBase geschikt maken voor het gebruik door de instellingen. De instellingen groeien allereerst naar elkaar toe wat betreft het archiveren. De 'instabiele media' wereld vergaart een steeds groter archief, die men niet wil onderbrengen in een statisch archief, en de 'traditionele' archiefwereld krijgt juist steeds meer behoefte aan het tonen van hun inhoud binnen een context. MMBase is met name sterk op deze punten van flexibiliteit en het kunnen plaatsen van inhoud in een context. Bij eventueel gebruik van MMBase lijkt samenwerking dan ook nuttig te zijn.

Gebruikers

MMbase lijkt interessante optie te zijn wanneer een instelling verschillende soorten gebruikers van de database heeft, doordat voor verschillende gebruikers en voor verschillende thema's met dezelfde interface gewerkt kan worden. Het Filmmuseum ziet dit als belangrijke optie, net als het NAA. Deze laatste heeft bijvoorbeeld zowel professionals, als groot publiek als het onderwijs als doelgroep.

Invoeren van informatie

Het converteren van de database van het Film Festival heeft 3 weken gekost (voor invoer en updates van de relaties). Voor de invoer van nieuwe informatie werd MMBase als een geschikt systeem bevonden, opnames van radioprogramma's kunnen bijvoorbeeld automatisch worden opgeslagen. Invoeren kan over het algemeen makkelijk door het gebruik van 'editors', die ook ontworpen zijn om binnen de redactie-omgeving te gebruiken. Hierdoor wordt het invoeren van eenvoudige informatie laagdrempelig gehouden, voor iets meer complexe informatie zijn de MMBase editors tijdrovend en bieden weinig overzicht. Voor de V2_winkel is bijvoorbeeld een systeem gebouwd waarbij alle aspecten van de administratie en informatie over de publicaties etc. op één plek zijn samengebracht en verdere invoer door V2_winkel medewerkers kan geschieden. Om een dergelijke functionaliteit te bieden via MMBase moeten de editors veranderd worden.

Distributie

Veel instellingen verzamelen informatie die nooit gedistribueerd is, maar die wel via een flexibel database systeem toegankelijk gemaakt kan worden. Een voorbeeld is het Filmmuseum, waar de context van films en educatief materiaal en toepassingen aangeboden kunnen worden. De NAA zou "on demand" toepassingen willen creëren maar dit levert problemen op van rechten. Databases zijn ook beschermd door copyright en auteursrecht.

Standaarden en filters

Oude databases van audiovisuele instellingen zoals het Filmmuseum en NAA zijn heel groot en ook gedetailleerd. Voor het Film Festival Rotterdam werd een filmdatabase aangelegd, een ad hoc beslissing op basis van een 10 jaar-oude database. Besloten werd om maar een deel van de database op het web te zetten. De standaarden van

MMBase zijn niet helemaal geschikt voor deze instellingen, omdat ze minder detail bieden dan de huidige databases. Hoeveel lege velden wil je? De ervaring van V2_ is dat ze standaarden misten bij bijvoorbeeld 'trefwoorden', hiervoor waren er te weinig opties, en aan de entiteiten moet gesleuteld blijven worden. In de bibliotheekwereld, de filmsector en bij de musea is er al lang sprake van standaardisatie van metadata, mede door de subsidiegevers die dit opleggen.

Het 'trefwoordenprobleem' bij V2_ is uiteindelijk opgelost door het maken van de 'notions' (zie presentatie V2_). Verder kunnen standaarden worden afgesproken met (internationale) partners en het Filmmuseum stelt voor om standaarden te zoeken in filters, in plaats van in het MMBase systeem zelf.

Onderzoek

Iedereen heeft meer onderzoek nodig om ervoor te zorgen dat MMbase aangepast kan worden aan de bestaande behoeftes. Niet iedereen bevindt zich in hetzelfde stadium. Het is een probleem om geld te vinden en om iemand te vinden om dit onderzoek te doen. Een mogelijkheid zou zijn om als Virtueel Platform te lobbyen voor incidentele subsidie om zo iemand te betalen. V2 zou "host" kunnen zijn, omdat zij de faciliteiten en veel expertise in huis hebben.

6. SESSIE 2 ' Ontsluiting digitale archieven & identiteit organisatie '

o.l.v. Kay Hofmeester

In sessie 2 werd de discussie gewijd aan MMBase en dan met name: tegen welke problemen kunnen instellingen aanlopen bij het gebruik van MMBase? Welke punten zijn voor verbetering vatbaar, waar kan aan gewerkt worden en waarover kan kennis tussen de instellingen uitgedeeld worden?

Plannen van instellingen

NAA: het archief van het NAA (Nederlands Audiovisueel Archief) is ontstaan uit de fusie van een aantal archieven. Daarbij kent ieder archief een eigen systeem. De integratie van deze archieven staat boven aan de agenda. Hierbij is meer dan 100.00 uur te archiveren en moet materiaal gedigitaliseerd worden. Over 3 jaar zal op zijn minst duidelijk moeten zijn op welke wijze alle materiaal in één archief kan en zal worden opgenomen, het ligt dus niet in de verwachting dat alles dan al ingevoerd zal zijn.

IFFR: Het IFFR (Internationaal Film Festival Rotterdam) heeft MMBase gebruikt voor het opzetten van een eerste, niet volledige filmdatabase. In de interne database staat echter nog 10 à 15 jaar tekstuele informatie die eerst omgezet moet worden. Deze taak is zo uitgebreid dat plannen voor streaming etc. blijven liggen.

MONTEVIDEO: Montevideo (Nederlands Instituut voor Mediakunst) beschikt over een grote videocollectie die men beschikbaar wil stellen, inclusief informatie hierover. Daarbij houdt Montevideo regelmatig exposities waarvoor streamingplannen op tafel liggen. Al met al wil Montevideo MMBase gebruiken om alle informatie naar buiten te brengen, als een buffer tussen de organisatie en het Internet. Daarbij streeft Montevideo naar distributieprocessen van hoogstaande kwaliteit, én is men op zoek naar een nieuwe office-tool.

FILMMUSEUM: Het Filmmuseum zoekt een nieuw Content Management Systeem dat zo goed mogelijk aansluit op de huidige database, waarvan het datamodelleersysteem niet meer bevat. Naast films moeten bijvoorbeeld ook meta-informatie en affiches gearhiveerd en ontsloten kunnen worden met het nieuwe systeem.

Besproken punten

Van de besproken punten is de volgende indeling te maken:

1.invoeren van informatie

De editors die gebruikt kunnen worden om informatie in te voeren binnen de redactie-omgeving worden te bewerkelijk gevonden, en dus niet gebruikersvriendelijk. Het grote voordeel van MMBase is dat relaties tussen objecten kunnen worden aangegeven. Een nadeel hierbij is echter dat het maken van deze relaties heel veel tijd kost. Daarbij zijn editors redelijk ingewikkeld uit te leggen, een probleem wanneer er geen tijd is om nieuwe mensen het hele proces uit te leggen, bijvoorbeeld in de aanloop naar een festival.

Het principe van het gebruiken van editors om informatie in te voeren hoeft niet vervangen te worden, maar het zou helpen wanneer er een soort Taakwizard zou komen die andere wizards aan kan maken. Dit is een algemeen punt waar alle instellingen mee te maken kunnen krijgen. Dat de editors verfijnd kunnen worden, is bekend binnen de MMBase-organisatie, ook daar wordt er verder aan ontwikkeld.

2 Samenwerken met andere applicaties

MMBase kan in het algemeen goed samenwerken met veel applicaties, in deze sessie werd specifiek gesproken over het samenwerken met andere databases en met office-applicaties als e-mail, adressenboek, tekstverwerkers en outlook. Informatie doorsluizen van database naar database kan gerealiseerd worden door het toepassen van filters. Ook een ingevoerd adres zou door een stuk programmatuur automatisch omgezet kunnen worden binnen MMBase. Maar of MMBase een applicatie moet worden waarbinnen alle kantoortools opgenomen moeten zijn werd over het algemeen betwijfeld.

Waar het grensgebied ligt, of hoe duidelijk de scheiding moet zijn tussen informatie die wel en niet binnen MMBase opgenomen zal worden, is afhankelijk van de instelling. Een aantal zaken als persoonlijke administratie en contracten zullen waarschijnlijk bij alle instellingen buiten de MMBase-omgeving gehouden worden.

MMBase is in ieder geval niet in eerste instantie gemaakt ter vervanging van kantoortools, en het realiseren hiervan zou een zeer lange ontwikkelingsperiode in beslag nemen. Hiermee wordt niet gezegd dat het niet zou kunnen, maar dat is dan ook niet de leidraad geweest bij het ontwikkelen van MMBase tot nu toe, de leidraad zou de structuur van de organisatie moeten zijn.

3 Het werkproces

In het verlengde van de integratie van office-tools binnen MMBase ligt het gebruik van MMBase voor bepaalde werkprocessen. Ook dit hangt van de organisatie af, en kan ingewikkeld zijn om aan te geven. Er waren van de aanwezige instellingen geen directe voorbeelden aanwezig, maar uit de praktijk is een werkproces bekend dat binnen MMBase is opgenomen. Het betreft hier een geschreven artikel waaraan een status wordt toegekend d.m.v. een statusobject. Of het geschreven artikel daadwerkelijk wordt geplaatst, beslist iemand anders, deze weet door het toegevoegde statusobject dat er nog een beslissing moet worden gemaakt. De instellingen verwachten wel nog voor dit punt van werkprocessen te komen staan, welke personen moeten weten dat er iets ingevoerd is, hoe maak je dit aan hen kenbaar, en gebeurt dit binnen of buiten de MMBase-omgeving?

4 Video

De mogelijkheden voor het on-line zetten van videofragmenten werd kort besproken. De conclusie was dat dit mogelijk is, de videofragmenten worden normaalgesproken niet binnen MMBase opgenomen, maar MMBase wordt aangestuurd om op zoek te gaan naar het fragment dat binnen een andere applicatie staat, om vervolgens aan te geven dat het fragment uitgezonden kan worden.

5 Behoeftte aan overzicht

Er is behoefte aan 'iets' als een taakwizard om objecten te laten structureren, om te laten zien wat er allemaal in de objectenwolk is opgenomen. Het invoeren van alle informatie in een MMBase-archief leidt uiteindelijk tot een hele grote objectenwolk van objecten die weer verschillende relaties tot elkaar hebben. En de objectstructuur is daarmee vaak heel gefragmenteerd. De website die uiteindelijk ontstaat is een overzicht, maar het is moeilijker om bijvoorbeeld een overzicht te krijgen van alle objecten die 'loshangen', alle objecten ouder dan een jaar, of alle adressen. Al met al is de ontwikkeling van tools, om bepaalde soorten objecten te kunnen vinden en sorteren, gewenst.

6 Objectstructuur

Het maken van een website van MMBase begint altijd met het definiëren van de delen informatie; wat zijn je objecten, en d.m.v. welke relaties kunnen deze met andere objecten uitgebreid worden? MMBase bevat een aantal standaard objecttypes, maar deze worden over het algemeen vervangen door een objectstructuur die bij de eigen organisatie past, aangezien iedere organisatie een eigen manier van informatie ordenen kent. Juist hierdoor is MMBase in staat flexibel te zijn, mee te gaan met de toekomstige ontwikkelingen binnen een willekeurige organisatie. Toch is er bij enkelen de behoefte aan standaardisering, met name bij het NAA en het Filmmuseum.

Het aannemen van standaarden wordt in principe niet ondersteund, aangezien het de werking van MMBase zal ondermijnen. Dit is ook helemaal niet nodig binnen de eigen organisatie. Wanneer het wel nodig zou kunnen zijn, bijvoorbeeld zodra informatie tussen

databases van verschillende organisaties moet worden uitgewisseld, kunnen filters worden gemaakt die een bepaalde 'uitwissel formule' aangeven. Eenmaal gemaakt, werken deze filters altijd. Deze filters zouden wel tot op een bepaald niveau gestandaardiseerd kunnen worden.

Verder blijkt hier de mogelijkheid tot kennisuitwisseling gewenst, velen zijn vanaf het nulpunt begonnen aan het doornemen van mogelijke objectstructuren, terwijl hen in principe al velen zijn voorgegaan.

7 Open source

Open source biedt het voordeel dat MMBase aan je eigen organisatie aangepast kan worden. Daarbij worden door MMBase bijeenkomsten gehouden, en kan men ook de mailinglists gebruiken als vergaderbak voor allerlei technieken. Op deze manier wordt gezamenlijk gewerkt aan nieuwe toepassingen, en kan feedback worden verkregen.

Het houdt echter ook in dat je zelf tijd vrij moet maken om het systeem aan te passen op je eigen organisatie, dat je een programmeur moet zoeken wanneer je deze zelf niet in huis hebt, dat er afspraken moeten worden gemaakt voor het beheer van de site, wat te doen wanneer er een crash is, binnen welke termijn de reparatie opgelost zal worden, en dat je zelf iemand moet zoeken om je site te hosten, en daarbij zijn het aantal internetproviders dat MMBase sites host, tot nu toe dun bezaaid.

Wanneer dit afgezet wordt tegen bestaande commerciële pakketten, lijkt het gebruik van MMBase risicovoller te zijn. Dit is waar, wanneer je de extra tijd, moeite en benodigde kennis bekijkt die het toepasbaar maken van MMBase voor je eigen organisatie met zich meebrengt. Echter, alles dat geïnvesteerd wordt, wordt geïnvesteerd in een systeem dat volledig bij de eigen organisatie past, in tegenstelling tot het kopen van een standaardpakket, waarbij het betalen van een enorm geldbedrag leidt tot het werken met een standaardstelsel waaraan niets meer veranderd kan worden.

Open source betekent een begin maken met de gratis software. De enorme geldbedragen die commerciële aanbieders vragen, kunnen bij gebruik van MMBase besteedt worden aan een programmeur die in het belang van je eigen organisatie werkt. Op deze manier verkrijgt je een veel zelfstandiger positie en is er meer controle over de werking van het systeem binnen je organisatie. Of men de moeite wilt nemen meer tijd kwijt te zijn met het zelf verder ontwikkelen van MMBase (in samenwerking met anderen), hangt dus af van de doelen van een organisatie.

De ontwikkeling van MMBase heeft wel het punt bereikt waarbij nu bijvoorbeeld de hosting al op gang komt. Ook voor andere zaken zal het steeds makkelijker worden om services te regelen voor je eigen organisatie, aangezien de kennisuitwisseling omtrent MMBase volop op gang is. Het blijft echter staan dat de zelfstandige positie alleen maar bevordert wordt door het zelf in huis halen van een groot deel van de kennis, en een gedeelte van het beheer in eigen huis te kunnen doen. Er wordt geconcludeerd dat hoe meer instellingen met MMBase werken, des te makkelijker het wordt om bijvoorbeeld gezamenlijk te investeren in zaken als 24uurs reparatie en gezamenlijke programmeurs. Ook bestaat er veel interesse in het starten van gezamenlijke onderzoekstrajecten.

7. CONCLUSIES

De hoofdfuncties van MMBase, met name de mogelijkheid om te archiveren en te publiceren met een systeem dat voortdurend aangepast kan worden aan de organisatie, en waarbij informatie in een context geplaatst kan worden door relaties tussen deze delen informatie aan te leggen, maakt MMBase tot een interessante optie voor velen van de aanwezigen.

MMBase dient echter wel verder ontwikkeld te worden om aan alle behoeftes van de aanwezigen te voldoen. Dit betreft onderdelen als:

- standaardisering
- ontwikkeling van filters
- uitwisselbaarheid tussen verschillende databases
- nieuwe vormen van overzichten
- doorzoeken van gedistribueerde databases
- gebruikersgemak van editors vergroten
- uitbreiding van samenwerking met andere applicaties

Hierbij moeten sommige onderdelen verbeterd worden, terwijl voor andere onderdelen een eerste oplossing gezocht moet worden.

De MMBase community is van vrijwel alle behoeftes op de hoogte, en vanuit de MMBase community wordt op dit moment al gewerkt aan verbetering van enkelen daarvan. Dit is de manier waarop MMBase in de afgelopen jaren is ontwikkeld van een eerste testversie tot een uitgebreid content management systeem. De ontwikkeling van MMBase zal, voor zover op dit moment te overzien, dan ook in de komende jaren doorgaan, waarbij problemen vooral gezamenlijk opgelost worden door kennisuitwisseling en samenwerking.

Met MMBase zijn de instellingen dus in staat een content management systeem te creëren dat volledig op hun eigen organisatie is aangepast, en ook in de toekomst voortdurend aangepast zal kunnen worden. Waarbij investeringen niet in de aankoop van een pakket, maar in tijd, samenwerking en kennisuitwisseling worden gedaan. Voor instellingen die de voorkeur geven aan een kant en klaar commercieel pakket, is MMBase dus geen optie.

De bereidheid tot samenwerking is groot onder de aanwezigen, met name nu bekend is dat onderdelen die verbeterd moeten worden, naar verwachting bij iedere instelling een issue zullen zijn, en ook al bekend zijn binnen de MMBase community.

8. AKTIEPUNTEN

De eerste actiepunten die voortkomen uit de expertmeeting zijn dan met name gericht op het tot stand brengen van samenwerking en kennisuitwisseling.

Financiering zal in eerste instantie nodig zijn om ontwikkelingsonderzoek te verrichten, gezamenlijke programmeurs aan te stellen, en om kennis over MMBase in huis te halen (tijd). In afspraak met Cathy Brickwood van het Virtueel Platform is afgesproken om te kijken of overleg met verschillende overheidsinstanties gestart kan worden om de mogelijkheden door te nemen.

Op heel korte termijn zal vanuit V2 binnen de MMBase community een mailinglijst opgezet worden om ter kennisuitwisseling over zaken als:

- standaardisering
- objectenstructuur
- ontwikkeling van filters
- uitwisselbaarheid verschillende databases

8. DEELNEMERSLIJST

Anne Nigten Manager V2_Lab Anne@v2.nl	V2 Eendrachtsstraat 10 3012 XL Rotterdam 010 - 206 72 72 http://www.v2.nl	Welkomstwoord, inhoudelijke coördinatie, sessie 2
Annemieke de Jong hoofd Informatiebeleid adjong@naa.nl	NAA Ned. Audiovisueel Archief Postbus 1060 1200 BB Hilversum 035-677 2689 http://www.naa.nl/	sessie 1
Bjorn Tuinte technical manager Fabchannel/Paradiso bjorn@fabchannel.com	Paradiso Weteringschans 6-8 1017 SG Amsterdam 020-6264521 http://www.paradiso.nl/	sessie 2
Boudewijn Ridder project manager V2_web ridder@v2.nl	V2 Eendrachtsstraat 10 3012 XL Rotterdam 010 - 206 72 72 http://www.v2.nl	Welkomstwoord, Presentatie, sessie 1
Cathy Brickwood Directeur Cathy@virtueelplatform.nl	Virtueel Platform Keizersgracht 264 1016 EV Amsterdam 06 - 11 32 52 91 http://www.virtueelplatform.nl/	sessie 1
Cees Roele Internet engineer c.roele@filmfestivalrotterdam.com	IFFR Karel Doormanstraat 278b 3012 GP Rotterdam 010-8909090 http://www.filmfestivalrotterdam.nl	sessie 1
Claudia van Schendel Coördinator Claudia@virtueelplatform.nl	Virtueel Platform Keizersgracht 264 1016 EV Amsterdam 06 - 11 32 52 91 http://www.virtueelplatform.nl	sessie 2
Erik Boertjes E.M.Boertjes@KPN.COM Onderzoeker/projectleider MMBase toepassingen	KPN research Twente Postbus 96 7500 AB Enschede 06 - 532 25 567 http://www.kpn.com/	sessie 1

Erik Kemperman erik@v2.nl Programmeur	V2 Eendrachtsstraat 10 3012 XL Rotterdam 010 - 206 72 72 http://www.v2.nl/	sessie 1
Erika Combée Erika@steim.nl Chef de Bureau	STEIM Achtergracht 19 1071 WL Amsterdam 020-6228690 http://www.steim.nl/	alleen ochtend
Hans Zonnevijle hzonnevijle@nfi.nl Bibliothecaris	NFI (Nederlands Foto Instituut) Witte de Withstraat 63 3012 BN Rotterdam 010 - 213 20 11 http://www.nfi.nl/	sessie 1
Jacques Penders j.s.j.h.penders@kpn.com Onderzoeker/projectleider MMBase toepassingen	KPN research Twente Postbus 96 7500 AB Enschede 06 - 515 11 820 http://www.kpn.com/	sessie 1
Jan Baeke jbaeke@filmmuseum.nl Hoofd Informatie	Filmmuseum Postbus 74782 1070 BT Amsterdam 020 - 589 14 00 http://www.filmmuseum.nl/	sessie 1
JanWijbrand Kolman jw@v2.nl Interaction Designer	V2 Eendrachtsstraat 10 3012 XL Rotterdam 010 - 206 72 72 http://www.v2.nl/	presentatie V2, sessie 2
Johan van de Walle J.vdWalle@MMI.UNIMAAS.NL Senior Project Manager Digital Culture	Maastricht McLuhan Institute PO Box 616 6200 MD Maastricht 043 - 388 2526 http://www.mmi.unimaas.nl/	Voorzitter sessie 1 Online digitale archieven
Kay Hofmeester kay@xs4all.nl voorheen projectleider MMBase Open Source project	VPRO Mmbase 020 - 419 13 71 http://www.mmbase.org/	Voorzitter sessie 2 Ontsluiting digitale archieven & identiteit organisatie

Maarten Handstede maarten@q42.nl Interaction Designer	Q42 (tot 1 juli 2001) Papestraat 25 2513 AV Den Haag 070 - 346 70 53 http://www.q42.nl/	sessie 2
Mark Sjerps msjerps@filmmuseum.nl Coördinator Internet	Filmmuseum Postbus 74782 1070 BT Amsterdam 020 - 589 14 00 http://www.filmmuseum.nl/	sessie 2
Miranda Thurlings mthurlings@naa.nl Datamodellering	NAA Ned. Audiovisueel Archief Postbus 1060 1200 BB Hilversum 035-677 2689 http://www.naa.nl/	sessie 2
Pieter van Kemenade pike@v2.nl Client -SideProgrammeur	V2 Eendrachtsstraat 10 3012 XL Rotterdam 010 - 206 72 72 http://www.v2.nl/	sessie 2
Pol Hoffman software-engineer phoffman@naa.nl	NAA Ned. Audiovisueel Archief Postbus 1060 1200 BB Hilversum 035-677 2689 http://www.naa.nl/	sessie 2
Rob Vermeulen Technical coordinator MMBase robv@vpro.nl	VPRO Mmbase Sumatralaan 45 (Mediapark) 1217 GP Hilversum 035 - 671 21 43 http://www.mmbase.org	presentatie Mmbase sessie 2
Robert de Geus Artlab robert@montevideo.nl	Montevideo Keizersgracht 264 1016 EV Amsterdam 020 - 623 71 01 http://www.montevideo.nl/	sessie 2